

Butlletí Informatiu 521

Inclou la Separata 242: «**Antics gimnasos terrassencs**», i una relació de llibres de Terrassa a bon preu.

CONVOCATÒRIA ASSEMBLEA ANUAL ORDINÀRIA

**Divendres 14 d'abril
a les 7 de la tarda,
a la seu social,
amb l'ordre del dia següent:**

1. Lectura i aprovació, si s'escau, de l'acta de les dues Assemblees anteriors
2. Memòria d'activitats i econòmica del 2022*
- Informe d'altres i baixes de socis 2022
3. Presentació de les candidatures i elecció de la nova Junta Directiva
4. Aprovació, si s'escau, del pla de treball i el pressupost per al 2023*
5. Informacions diverses
6. Torn obert de paraules

* Tots aquests documents seran a disposició dels socis a la cartellera de l'Associació a partir del dia 31 de març.

**FIRA-MERCAT
D'INTERCANVI,
PROMOCIÓ DEL
COL·LECCIONISME
I ANTIGUITATS**

A la Rambla d'Ègara
entre la plaça Bonavista i
el carrer Arquímedes
tots els dissabtes de 9 a 14h

**ASSOCIACIÓ DE
COL·LECCIONISTES
DE TERRASSA**

www.colleccionistesgrupterrassa.wordpress.com

Amb la col·laboració de:

Editorial

Encara que sigui més tard de l'habitual, ja tenim aquí el primer butlletí de l'any 2023 i, per tant, us volem desitjar un bon any.

El motiu de la tardança és, com potser ja sabeu, el trasllat de la nostra seu, que ja vàrem comentar en l'Assemblea Extraordinària. Al llarg d'aquests mesos hem mantingut diferents reunions amb LaFact (Centre Cultural Terrassa) per negociar, ens hem reunit amb casals municipals per si disposaven d'un espai per a nosaltres, hem parlat amb diverses entitats, hem fet peticions als diferents departaments de l'Ajuntament i a data d'avui no hem tingut el fruit desitjat.

Això vol dir que, davant d'aquestes dificultats, s'havien paralytitzat algunes de les activitats de l'entitat, entre elles la publicació del *Butlletí Informatiu*, perquè no podíem posar dates a les noves activitats d'enguany.

En aquests moments estem fent el canvi de local, una feina feixuga després de tants anys, exactament des del 1983. Però pensem que els canvis també són bons, encara que no estarem massa lluny, sempre dins del mateix Centre Cultural. Estem plens d'energia per entomar positivament aquest nou repte.

El 2022 hem realitzat diferents activitats habituals i n'hem afegit de noves: s'ha fet la 1a Trobada d'Intercanvi de Punts de Llibre, que va ser tot un èxit de participació; també un berenar per crear caliu entre tots els socis i comentar una mica de tot, que repetirem aquest any; i per desitjar el nou any, després de la cantada de nades que ens va dirigir meravellosament la Montserrat Anglada, vam poder gaudir de nou (després de la maleïda pandèmia) d'un piscolabis amb neules i torrons en què també hi havia menges salades per a aquells a qui el dolç no convenç massa, tot regat amb el cava que ens va obsequiar el consoci Antoni Antolí.

De cara a aquest any estem preparant les diferents exposicions, celebrarem l'Assemblea Ordinària, Sant Jordi, just la setmana abans de la Fira Modernista, la 1a Trobada de Plaques de Cava a la Rambla amb sorpreses per als col·leccionistes, no faltarà la Trobada d'Intercanvi de sobrets de sucre i sacarina, tindrem la 2a Trobada d'Intercanvi de Punts de Llibre, pendent de determinar la data farem de nou el berenar per a tots els socis i sòcies que desitgin compartir-lo i el Cicle de Nadal amb la tradicional llumineta, loteria de Nadal, el pessebre, la cantada de nades, etc. A mesura que es vagin apropant les dates us comunicarem les activitats en el proper *Butlletí Informatiu* o els mitjans habituals.

Un cop més us convidem a les activitats i hi demanem la vostra participació, i aprofitem per dir-vos que qualsevol aportació serà benvinguda, ja que som una gran família i els uns ens necessitem als altres.

Amb la confiança que aquest butlletí sigui del vostre grat, rebeu de part de la Junta Directiva els millors desitjos per a tothom.

A reveure!!!

Esther Nosàs
Presidenta

Notícies de dins

Àlbum de fotografies

Exposició de còmics d'Antonio Garcia Bartolomé

Inauguració el 14 d'octubre del 2022

Visita dels alumnes de 3er de primària de l'Escola Lanaspà, el 19 de desembre del 2022

Piscolabis en motiu de la inauguració del Cicle Nadalenc del dia de Santa Llúcia, 13 de desembre del 2022

Intercanvi sobrets de sucre i sacarines

Diorama del pessebre del 2022 que ens ha acompanyat tot el Cicle Nadalenc

Replega 2022 a Montzó, Josep Alemany a la taula de l'Associació

1er Intercanvi de Punts de Llibre

Dinant a L'Antorxa, el 8 d'octubre del 2022 en motiu de la 1a Trobada de Punts de Llibre

El dia de l'Intercanvi de punts de llibre, a la Seu Social

Trobades d'intercanvi

El darrer trimestre de l'any passat vam organitzar a la nostra seu un parell de trobades.

El dia 8 d'octubre, la 1a Trobada d'intercanvis de Punts de Llibre, de la mà del nostre consoci Antoni Antolí, que va resultar molt reeixida pel que fa a nombre de participants. L'Associació va editar un punt de llibre commemoratiu.

Uns dies més tard, el 23 del mateix octubre, la ja més veterana Trobada d'intercanvis de sobrets de sucre i sacarines.

Amb la voluntat de seguir fent periòdicament aquestes trobades, us animem a participar a les properes i a crear-ne de noves.

Cicle nadalenc

Com ja és tradició, vam organitzar les activitats habituals, que comencen amb la venda de loteria, la llumineta, la instal·lació del pessebre i la trobada nadalenca de socis com a punt principal, on entre cants de nades i el pica-pica ens vàrem desitjar bones festes. La llumineta del sorteig de la panera va correspondre al número 90, que havia adquirit la sòcia Joana Egea, i que pocs dies després va compartir alguns dels productes en una de les trobades habituals dels socis. Malauradament la loteria no ens va afavorir i haurem d'esperar a la d'enguany.

I acabem amb un agraïment a l'Agrupació de Pessebristes de Terrassa, i a en Jordi Cadevall, per l'amabilitat de facilitar-nos un magnífic diorama de Joan Ramon Ugartondo amb figures dels germans Castells, que ens va acompanyar.

Clausura de l'exposició

Acabades les festes vam clausurar l'exposició que teníem instal·lada a la seu de l'Associació, dedicada al dibuixant de còmics Antoni Garcia Bartolomé, amb una interessant mostra de dibuixos originals i altres ja editats. Malgrat que no vam aconseguir que el nombre de visitants fos molt significatiu, sí que hem de mencionar uns visitants molt especials, un grup d'alumnes de 3r de Primària de l'Escola Lanaspà que varen venir-hi el 19 de desembre, amb qui, després que s'haguessin entretingut mirant el pessebre i l'exposició, vàrem passar una bona estona xerrant sobre les seves col·leccions i les nostres.

Agraïment

A la família Bros Tusell per la donació d'una gran col·lecció de punts de llibre d'Eduard Bros i Tusell, i també un recull de goigs. L'Eduard Bros va ser soci de l'Associació des del 1984 fins al 2012 i, a més de ser un metòdic col·leccionista de diverses coses, era un reconegut fotògraf. Moltes gràcies.

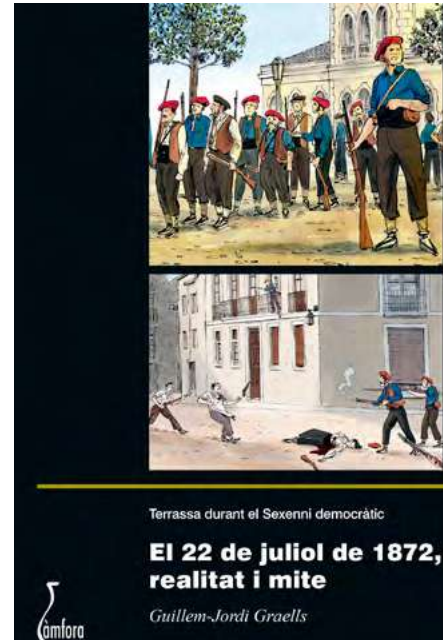
Necrològica

Josep Villanueva i Salvador ens va deixar el proppassat dia 8 de febrer a l'edat de 100 anys.

Fou soci de l'Associació i mentre la salut i les cames l'hi van permetre era un assidu de la Fira Mercat de Col·leccionisme, els paradistes de la qual el recorden amb estima. Col·leccionava moltes coses i li interessaven els llibres de Terrassa. Col·leccionar era la seva distracció, ens comentava la seva filla Maria Pilar. Com a metge ha estat molt conegut pels terrassencs. El nostre condol a la seva família i que descansi en pau.

Biblioteca

Hem ingressat a la biblioteca el llibre *El 22 de juliol de 1872, realitat i mite*, que és el segon volum d'una trilogia dedicada al Sexenni democràtic, editat per Els Llibres de Terrassa de la Fundació Torre del Palau.

Sant Jordi 2023, 23 d'abril

Al llarg de tot el dia, com hem fet cada any, llevat dels de la pandèmia, tornarem a la via pública amb la parada institucional de l'Associació. Esperem que l'Ajuntament ens assigni el lloc. És un dia per donar-nos a conèixer i oferir els productes editats de la Botiga del Col·leccionisme. També hi haurà una selecció de llibres de poesia catalana i de Terrassa a bon preu. Esperem que no plougui i que les roses i els llibres ens acompanyin tota la jornada.

Fira del Llibre Vell i d'Ocasíó

El dia 23 d'abril, a la Rambla, hi haurà les parades de la Fira del Llibre Vell i d'Ocasíó, amb gangues i llibres sovint exhaurits i antics. Val la pena que hi feu una passejada. Si sou bibliòfils, segur que hi trobareu quelcom que us interessi.

Notícies de fora

Reconeixement a Rafel Comes i Ezequiel

El 2 de febrer de 2023, sota el títol "Rafel Comes, tot un personatge terrassenc", l'Ateneu Terrassenc va retre homenatge a Rafel Comes i Ezequiel, en reconeixement de la seva trajectòria com a historiador local i artífex d'un arxiu sobre documentació terrassenca de primer ordre.

Fou un acte molt concorregut en què varen intervenir el president de l'Ateneu Terrassenc, Ramon Vidal i Monras; el doctor en Història per la UAB, enginyer industrial (ETSEIB) i titulat en museologia per la Generalitat de Catalunya, Miquel Crusafont i Sabater; la doctora en Geografia i Història per la UB, Ana Fernández Álvarez, i el mateix Rafel Comes en la part final.

Miquel Crusafont ressaltà la tasca que Comes ha fet dins el camp de la numismàtica, traduïda en rigorosos i interessants treballs com: *Les monedes de necessitat a Terrassa durant la guerra 1936-*

1939, escrit juntament amb Antoni Turró i editat per Editorial Ègara, Terrassa, 1992, o la singular i magna publicació *El florí d'or català, Catalunya, València, Mallorca*, en col·laboració amb el mateix Miquel Crusafont i que fou editat per la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics, el 1996. Són obres de gran importància en aquesta disciplina i que formen part d'una extensa bibliografia que, en forma d'articles especialitzats en el tema, Rafael ha anat publicant al llarg dels anys, com és el cas de "Florins del Museu Alegre de Sagrera de Terrassa" -el seu primer treball; "Monedes Ibèriques d'Ègara. Un supòsit erroni", article escrit a l'uníson amb l'Agustí Escoc; "Les monedes terrassenques. Els sisens de la Universitat Forana (1641-1642)", "Les monedes terrassenques. Els V rals de plata de la Universitat de la vila (1641-1642)" i "Els bitllets municipals de la Guerra Civil (1937)", publicats a la revista *Terme* entre els anys 1990 i 1995, entre d'altres. Un tema, el de la numismàtica, que, junt amb el de la medallística, Rafel Comes ha sabut conjuminar amb el seu profund sentiment de catalanitat.

Ana Fernández va fer un recorregut per la seva vessant com a estudiós de temes històrics terrassencs i va descriure les característiques del seu arxiu, demostrant l'estimable valor que posseeix, així com alertant sobre la necessitat que tenim a l'hora de pensar quin ha de ser el futur si no volem trobar-nos amb la lamentable pèrdua d'una documentació singular i única, formada per importantíssims fons industrials, familiars i de diverses societats culturals, específics de la ciutat de Terrassa, que compta amb informacions i publicacions úniques i imprescindibles a l'hora de reconstruir la història d'aquesta ciutat, pel que fa fonamentalment als segles XIX i XX.

Aquesta historiadora feu també esment de la llarga llista d'escrius que Rafael Comas va donar a conèixer a través de les separates del butlletí *El col·leccionisme de temàtica terrassenca* que, entre el febrer de 1991 i el desembre de 2008, va publicar l'Associació de Col·leccionistes de Terrassa. En elles, nissagues industrials, troballes documentals de primer ordre i curiositats culturals interessantíssimes es van anar desgranant, constituint un ric mosaic d'estudis apassionants. Aquests temes també s'han vist reflectits a la revista *Terme*, del Centre d'Estudis de Terrassa; al Butlletí de l'Ateneu Terrassenc o al de l'Associació de Veïns Segle XX, *Bocamoll*.

Fernández posà èmfasi en el fet que, des de fa molts anys, resulta molt difícil trobar un llibre d'història dedicat a Terrassa sense que el nom de Rafael Comes i Ezequiel aparegui formant part de les seves referències documentals o bibliogràfiques, ja que el seu fons arxivístic resulta del tot ineludible per a qualsevol estudiós de temàtica terrassenca. Aquest fet també el corroboren les assídues aparicions del seu

La Mesa en l'acte celebrat a L'Ateneu Terrassenc

nom en interessants blogs, com poden ser Records de Terrassa, Joaquim Verdaguer i Caballé, i, per descomptat, el del seu amic Rafel Aróztegui, Terrassa – Blog del Rafel, sense oblidar-nos que la premsa local també ha requerit en moltes ocasions els seus coneixements per a documentar nombrosos articles.

L'acte es va tancar amb un animat col·loqui entre els assistents, durant el qual es manifestà repetidament la preocupació pel futur del seu arxiu.

Redacció

La Filatèlia també és judicialitzada

Amb motiu del Centenari del Partit Comunista d'Espanya (1921-2021), la FNMT va emetre el 14 de novembre del 2022 un segell (135.000 segells de 0,75 € en fulls de 25 unitats), amb l'autorització dels ministeris de Transports i Hisenda, on ostensiblement sortia la falç, el martell i l'estrella de cinc puntes. Doncs bé, el Jutjat Contenciós Administratiu número 30 de Madrid en va suspendre cautelarment la distribució. Un cop estudiat l'afer, se'n va aixecar la suspensió. De riure o plorar, un cop més, el paper de la justícia a Espanya.

Vinyetes República Catalana

Sense saber qui les ha imprès, ens ha arribat un full bloc de 12 vinyetes patriòtiques dedicades a la República Catalana. Els seus motius són, entre d'altres: referèndum, democràcia, manifestació 18N, presos polítics, llaç groc, independència, Puigdemont, perseverança, etc. Una bona idea, en la línia de les que fa anys va editar la nostra Associació reproduint vinyetes dels anys republicans a Catalunya. La nostra col·lecció constava de 32 exemplars i en podeu trobar a Secretaria al preu de 5 €.

Goigs de sant Galderic, patró de la pagesia

Un any més la Fundació Sant Galderic va editar els goigs del sant amb motiu de la missa a la Parròquia de Sant Josep. El nostre consoci Manel Ros fa anys que es cuida de portar-ne uns exemplars per als socis col·leccionistes de l'Associació. Qui el desitgi pot passar per Secretaria els dies i hores habituals. Gràcies, Manel, per pensar en nosaltres.

GOIGS EN HONOR DE SANT GALDERIC PATRÓ DELS PAGESOS CATALANS

que se celebra el dia 16 d'octubre arreu de Catalunya

*Puix la nostra pagesia
protegíu sense descansar,
ompliu-nos de l'alegria
de saber-nos ben germans.*

De les hores treballades,
Galderic, bon sant i ric,
gardeu-nos de les gebrades
i de tot quant enemic.
Galderic, de dia en dia,
inspireu els nostres cants
*ompliu-nos de l'alegria
de saber-nos ben germans.*

No ens queixem de la secada
si tenim el cor cixut,
amb la fe ben preparada
cal trencar la solitud.
Bon sant que Déu ens envia
per fer-nos més cristians.
*ompliu-nos de l'alegria
de saber-nos ben germans.*

Puix el vostre nom recorda
la bellesa terrenal,
vulguem seguir vostra corda
vers la terra celestial.
Qui com vos no estimaria
muntanyes, turons i plans?
*ompliu-nos de l'alegria
de saber-nos ben germans.*

Sota el foc de l'estelada
els fidels van invocant
que la terra, ben amada,
faci un miracle constant;
Galderic, amb vostra guia,
de la Terra som guardians.
*ompliu-nos de l'alegria
de saber-nos ben germans.*

Sou pagès i amb les mans vostres
treballeu nostre terror,
que la terra amb les mans nostres
sigui ara un bon recer;
uns cants d'àngel que sentia
eren els de tots els sants?
*ompliu-nos de l'alegria
de saber-nos ben germans.*

Oh sant, el de l'agullada,
que del Rosselló veniu,
de l'eixut i la secada,
dels mals vents de vol furtiu,
salveu-nos-en cada dia,
escolteu els nostres cants.
*ompliu-nos de l'alegria
de saber-nos ben germans.*

Tres turons fan una serra,
pins, quarteres, bosc espès,
gardeu-nos la nostra terra,
no hi ha res com el Valles;
que la terra cada dia
ens guanyem amb nostres mans.
*ompliu-nos de l'alegria
de saber-nos ben germans.*

Com a poble i com a terra
puguem vèncer, tinguem sort,
i no ens calgui més cap guerra,
lluny les ombres de la mort!
Doneu-nos la valentia,
via fora, catalans!
*ompliu-nos de l'alegria
de saber-nos ben germans.*

*Galderic, de nit i dia,
vetlleu tots els cristians,
ompliu-nos de l'alegria
de saber-nos tots germans.*

ENTRADA TORNADA

(per acabar) Gal-de-ric, de nit i dia, vetlleu tots els cris-ti-ans, om-pliu-nos de l'a-le-gri-a de sa-ber-nos ben germans.
om-pliu-nos de l'a-le-gri-a de sa-ber-nos tots germans.

ESTROFA

*L.De les ho-res tre-ba-lla-des, Gal-de-ric, bon sant i ric, guar-deu-nos de les ge-bra-des i de
tot quant e-ne-mic. Gal-de-ric, de di-a-en di-a, ins-pi-reu els nos-tres cants* al §

V. Preguem per nosaltres, Sant Galderic.
PREGUEM: Oh Déu, vos ens heu donat en sant Galderic un protector dels fruits de la terra que s'obtenen amb respecte, amb treball i amb dignitat. Feu que la cura per tota la Creació sigui un signe de la fe: concediu-nos, pels mèrits i la intercessió de sant Galderic, la plenitud del vostre Regne i el perdó dels nostres pecats. Per Crist, senyor nostre. R. Amén.

*Lleta d'Antoni Pennerau i Burgis.
Música de Joan Casals i Clotet.*

R. Que siguem dignes dels fruits de la fe en Crist.
R. Amén.

Il·lustracions de Montserrat Cortada i Sallé

Goigs editats per la Fundació Terrassenca Sant Galderic, amb motiu de la festivitat dels pagesos catalans celebrada a l'església de Sant Josep de Terrassa, el dia 15 d'octubre de 2022, presidida pel Bisbe de Terrassa, Escrivà i Redm. Sr. Salvador Cristau i concelebrada per mossèn Jordi Fàbregas, rector de la Parròquia de Sant Josep.

Edició de 250 exemplars numeratsAVANTGARDIC, SL - TERRASSAExemplar núm.:

Les nostres dèries

Manel Ros Calsina

entrevista a **Josep Sauret i Pont**

“Diuen que les vinyetes són la filatèlia de segona divisió, però, per a mi, són un món apassionant”

Josep Sauret i Pont (Manresa, 1948), després de fer el batxillerat a l'Institut Lluís Peguera de Manresa, va anar a Barcelona a estudiar Econòmiques i ja s'hi va quedar. Un cop obtinguda la llicenciatura va fer un màster de Gestió Empresarial a ESADE i durant tota la vida, fins i tot després de la jubilació, no ha parat de formar-se en diferents cursos i seminaris fins a assolir el Doctorat en Humanitats per la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona amb una tesi sobre les vinyetes filatèliques. Professionalment ha treballat en diverses empreses privades en càrrecs directius i ha viatjat sobretot per Europa i bona part d'Àsia.

L'esport ha estat una altra de les seves constants i ha practicat tennis, natació i atletisme, i segueix practicant l'esquí i l'excursionisme. A part dels viatges laborals ha tingut l'oportunitat de conèixer països d'arreu del món, especialment de Sud-Amèrica. Com a persona compromesa en molts àmbits diferents és soci de l'Ateneu Barcelonès, d'Òmnium Cultural, de Plataforma per la llengua, del Barça i del Centre Filatèlic i Numismàtic de Barcelona, i també col·labora amb el Grup Filatèlic i Numismàtic de l'Ateneu de Maó gràcies a la seva intensa relació amb Menorca.

Per començar, ens podria fer cinc cèntims de què són les vinyetes?

La veritat és que hi ha molta confusió i és difícil donar-ne una definició exacta. En primer lloc, hem de dir que no ens referim en absolut a les conegudes vinyetes dels còmics que ens van explicant una historieta. Estem parlant de les **vinyetes filatèliques** creades per anar enganxades a les cartes al costat dels segells oficials de franqueig obligatori.

Així doncs, en general, serien unes etiquetes amb forma de segell, editades per entitats alienes a l'Administració, amb la finalitat de fer publicitat d'alguna activitat o ideologia i, també, per recollir diners per a alguna causa.

Quan i on van aparèixer les primeres vinyetes?

A Europa van aparèixer com un instrument publicitari de les grans exposicions universals o nacionals. Respecte a la data exacta hi ha discussió, perquè les primeres no estaven dentades, però els primers segells tampoc ho estaven... Bé, en tot cas, les primeres vinyetes dentades corresponen a la primera exposició universal, que va ser la Gran Exposició de la Indústria celebrada a Londres l'any 1851.

I a Catalunya, quines van ser les primeres?

El primer problema que tenim és que la majoria de vinyetes no anaven datades, però, pel que sabem, les primeres van ser les editades amb motiu del IV centenari del descobriment d'Amèrica. En aquest cas, tot i que consta "IV centenario de Colon" (sic), s'indica clarament que van ser fetes a Barcelona l'any 1892.

La primera espanyola seria una del 1898 arran del centenari de la mort de Felip II i la segona, una del 1899 de l'exposició regional de Gijón.

A Catalunya, a partir del 1900 apareixen les de la Unió Catalanista, que en va editar moltes i durant dos o tres anys. També cal remarcar que, en alguns casos, les vinyetes tenien un valor artístic important amb obres modernistes, noucentistes i d'alguns pintors de prestigi com Alexandre de Riquer i Ramon Casas, entre d'altres.

Quina era la posició de l'Administració respecte a aquests "segells" no controlats?

Les vinyetes podien ser un problema per als governs i per als seus organismes monopolistes perquè podien anar en contra de la identitat i de la ideologia promoguda pels segells convencionals. D'altra banda, també podien suposar un problema econòmic perquè podien circular cartes

amb vinyetes en lloc dels segells obligatoris. Tot i que es van publicar normes nacionals i internacionals per regular-ne l'ús, era una pràctica molt difícil de controlar i penalitzar.

Quin valor econòmic tenen actualment les vinyetes? És comparable al valor dels segells?

En general, els filatelistes consideren les vinyetes com una filatèlia de segona divisió. El preu normal és de 2 a 5 € i se'n poden trobar fàcilment per Internet. Hi ha algunes peces molt especials que poden arribar al voltant dels 100 €. També cal tenir en compte que el que es valora més és la història postal, és a dir, les vinyetes segellades en cartes o postals i, algunes poden arribar fins a 500 €.

Encara se'n fan de noves?

L'últim petit *boom* va ser als anys cinquanta. Actualment, se n'editen molt poques. Aquests últims anys se n'han fet algunes de caire polític independentista, però, en realitat, estan afectades per la mateixa crisi dels segells convencionals: reducció dràstica del correu postal i altres formes de franqueig.

Respecte a la seva col·lecció particular, com va començar? De quantes unitats disposa?

Soc col·leccionista de segells des de jove. Fa uns 35 anys vaig començar amb la història postal, les vinyetes i els segells benèfics, però no disposava de massa temps. A partir de la jubilació, l'any 2013, he pogut aprofundir i treballar més aquesta col·lecció, ordenant, investigant i escrivint articles de divulgació i investigació. Diria que l'objectiu era apartar-me de la filatèlia tradicional. Vaig pensar que era un tema menys conegut, tot i que també molt ric i apassionant.

La veritat és que no he comptat mai totes les que tinc, però, per dir alguna xifra, podrien ser al voltant de 20.000 o 25.000 vinyetes d'Espanya. A més, caldria afegir unes 500 cartes postals circulades i segellades, que són les que tenen més valor, a diferència dels segells convencionals.

Com les classifica i ordena?

La classificació cronològica és pràcticament impossible, perquè la majoria no tenen data ni possibilitat de datació, i, per tant, aplico altres criteris. En alguns casos s'ordenen per zones geogràfiques, però, quan tenen un volum significatiu, el més usual és agrupar-les per temàtiques: Guerra Civil, religioses, polítiques, commemoratives, comercials, turístiques, etc.

Manté alguna relació amb altres col·leccionistes de vinyetes?

Sí, malgrat que som molt pocs, potser una vintena a tot Espanya. Per a algunes temàtiques, com la Guerra Civil, n'hi ha més, però, en general, és un col·leccionisme molt minoritari.

A més a més de col·leccionar-ne, ha publicat diversos treballs sobre aquesta temàtica, oi?

Sí, a part de la meua tesi doctoral *Les vinyetes filatèliques com a*

font d'informació historiogràfica i artística he publicat uns 50 articles i segueixo investigant i preparant més treballs. Destacaria l'obtenció del Premi d'ajudes a la investigació de la Biblioteca de Correus, que va comportar la publicació del llibre *Circulación de las viñetas en la correspondencia española. Situaciones teóricas según la legislación y reales* (2019).

Ha previst quin podria ser el destí futur de la seva col·lecció?

Això és un problema no resolt per mi i, em sembla, per la majoria de col·leccionistes. Per sort, en el cas de les vinyetes, ocupen poc espai i espero que, si més no, faran poca nosa...

El col·leccionisme a Internet

Per **Santi Rius**

srcterrassa@gmail.com

Col·leccions de gomes d'esborrar

Edward Nairne, l'any 1770, va ser qui de manera casual va descobrir que, si fregava un tros de cautxú sobre un paper en què s'havia escrit amb un llapis, la marca que aquest havia deixat desapareixia. A aquest material el va anomenar goma elàstica.

*Goma d'esborrar
antiga de la
marca Boston*

Ara podem visitar https://www.instagram.com/eraser_fun/, l'espai d'una col·leccionista espanyola que ja té més de 6.000 gomes diferents.

També podem visitar un espai curiós, https://www.instagram.com/my_eraser_collection_hobby/, on trobarem prop de 8.000 gomes diferents amb formes molt divertides, com per exemple la reina d'Anglaterra, personatges de Pokemon o princeses de Disney, per citar-ne alguns.

Així mateix, us recomano el vídeo de Youtube de Ziggy Piosicky, en què explica la seva afició: <https://youtu.be/b0ZXHKkiAyl>

Aquesta és una col·lecció fàcil de començar i relativament econòmica, ja que és senzill de trobar gomes d'esborrar a molts establiments. Però si en voleu buscar de més originals podeu provar en llocs com <https://www.todocoleccion.net/> o en espais que venen gomes d'esborrar d'altres llocs del món com <https://es.aliexpress.com/>

També podeu apuntar-vos a un grup de Facebook sobre aficionats a col·leccionar gomes d'esborrar que es diu Coleccionistas de Gomas de Borrar / Eraser Collectors, <https://www.facebook.com/groups/108168765982808/> Té 262 membres.

Si cerqueu idees sobre tipus de gomes d'esborrar us recomano visitar <https://www.pinterest.es/ghostlunchbox/eraser-collection/> I finalitzem amb un blog absolutament recomanable, <https://www.joewoodworker.com/erasers/erasercollection.htm>, que segur que us agradarà per les fotografies dels seus panells amb les col·leccions de gomes que mostra. I si no us agrada aquest article sempre podreu provar d'esborrar-lo amb una goma d'esborrar de tinta (és broma).

*Goma
d'esborrar
en forma de
Harry Potter*

Gomes d'esborrar variades

I això era degut al fet que la força d'adhesió del cautxú és més gran que la del paper, de manera que el grafit de la mina del llapis passa a la goma en comptes de quedar-se en el paper. Abans d'aquest invent s'utilitzava de forma general la molla de pa per esborrar les marques del llapis en el paper.

Però el cautxú és un material que es fa malbé i es va haver d'esperar fins a l'any 1839, en què Charles Goodyear va descobrir el procés de vulcanització amb el qual, mesclant sofre i cautxú, i escalfant-los, el material s'endureix i es torna menys enganxós, però sense perdre l'elasticitat.

A partir d'aquí ja trobem gomes d'esborrar de tots tipus i formes, i comença l'afició de col·leccionar-les. I què millor que començar visitant l'espai de Petra Engels, que té el Rècord Guinness amb més de 19.000 gomes d'esborrar diferents: <https://www.guinnessworldrecords.es/world-records/largest-collection-of-erasers>. Va començar la seva col·lecció l'any 1981 als 9 anys i ha aconseguit gomes d'esborrar de més de 112 països diferents.

Per saber-ne més

Per Santi Palos

Una associació de col·leccionistes al rescat dels vells *bolsilibros*: l'ACHAB de Sevilla

Aquesta primavera, quan va sortir el llibre *Y le seguían llamando Kent Wilson*, algunes persones del món literari terrassenc em van expressar la sorpresa, fins i tot l'estranyesa, que els produïa la seva existència. Kent Wilson era el pseudònim amb què Àngel Cazorla Olmo -escriptor andalús que ha viscut molts anys a Terrassa, en diversos períodes- va publicar, al llarg de les dècades dels cinquanta i els seixanta, en col·leccions de *bolsilibros*, unes cinquanta novel·les (sobretot westerns, però també de ciència-ficció, policíiques, bèl·liques i romàntiques) i aquest volum en reedita una selecció de sis, acuradament presentades, amb reproducció de les portades originals i un estudi introductori de José Àngel Barrueco. Cal reconèixer que la seva aparició ha produït una situació curiosa, amb relació a l'obra d'Àngel Cazorla (no exclusiva, també passa amb altres autors que han practicat tant la literatura "seriosa" com la de "duro"). Les seves novel·les diguem-ne de més volada, escrites per vocació literària i publicades amb el seu nom de veritat, com ara *El pan y la tierra*, que l'any 1961 fou finalista del premi Planeta i ha estat objecte de dues adaptacions radiofòniques, no han tornat a passar per les premses; en canvi, algunes de les de "duro", generades potser només per necessitat econòmica, perquè hi havia editorials que en demanaven, per assortir un públic que, als quioscos, hi comprava històries barates i fàcils de llegir, són reeditades, estudiades, buscades i col·leccionades. De fet, les novel·les de duro han estat sempre, sobretot, col·leccionades (a vegades, més col·leccionades que llegides). Ho afavoria el seu format reduït, la numeració, les

portades cridaneres, la nostàlgia de les primeres lectures. Del col·leccionisme privat n'ha vingut la preservació (és un material que les biblioteques públiques no guardaven), la catalogació, els estudis i la reivindicació (del format en general, i en particular dels autors més interessants). Tot per amor a l'art, a la novel·la popular, per un núvol d'aficionats i col·leccionistes, els més militants dels quals, des de fa uns anys, també fan mans i mànigues per fer-ne reedicions. Són aficionats que creuen que aquesta literatura, mena d'equivalent hispànic dels *pulps* anglosaxons, mereix ser tinguda en compte i llegida. No només en les cada dia més esgrogueïdes i malmeses pàgines de les edicions originals, cercades en els mercats de vell, presencials o d'Internet, sinó també en pàgines noves i condicions normals, com qualsevol literatura. Qui mai hagi sentit parlar d'aquest ambient se sorprèn, lògicament, quan sap que hi ha gent dedicada a la recuperació d'aquelles novel·letes de quiosc; que semblaven, o eren, o són, un mer producte de consum, per ser llegides per passar l'estona i oblidades ràpidament, i ara resulta que, cinquanta o seixanta anys després, hi ha gent que encara les busca, les llegeix, en fa estudis i fins i tot les torna a posar en circulació¹.

No pas cap altra cosa que un grup de col·leccionistes i addictes a les novel·les de duro són els fundadors i membres de l'entitat (no pas una editorial) que ha publicat *Y le seguían llamando Kent Wilson*, l'Asociación Cultural Hispanoamericana de Amigos del Bolsilibro (ACHAB). El seu origen rau en el grup Bolsilibros de la xarxa social Facebook, que acaba de fer deu anys. Uns quants dels seus membres eren de Sevilla i, en descobrir-ho, van

¹ Cal dir que alguns dels aficionats i estudiosos dels *bolsilibros* no s'estan d'assenyalar-ne els defectes. Fernando Eguidazu, amb una col·lecció de més de 50.000 exemplars, i autor del llibre *Una historia de la novela popular española (1850-2000)*, ha arribat a dir que més del noranta per cent d'aquestes obres era de molt baixa qualitat, i només salva un grapat d'autors. Pel que fa al nombre de títols publicats, serien uns 80.000, la meitat dels quals de temàtica *western*, uns 20.000 romàntics i uns 10.000 policíacs. La resta pertanyen a gèneres diversos: ciència-ficció, terror, aventura, bèl·lics, esportius, arts marciais,

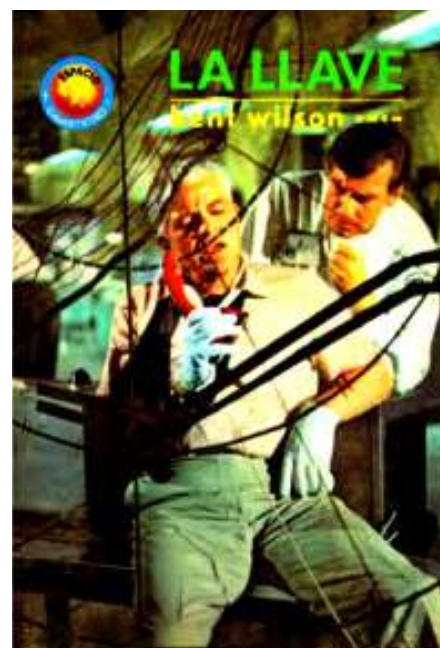
començar a organitzar unes *Quedadas bolsilibrescas* a la capital andalusa. Del seu bon ambient, i de les ganes dels participants de fer alguna cosa per la literatura que els uneix i els apassiona, va néixer l'ACHAB. Una entitat sense ànim de lucre dedicada a l'estudi, conservació i divulgació de la novel·la popular espanyola de la segona meitat del segle XX; sobretot, a publicar llibres que recuperen i recopilen les velles novel·les de duro. S'hi van posar el 2017 i ja en porten una trentena. Un nombre notable, aconseguit mitjançant un plantejament tan original com eficient. Pels volts de Nadal, l'ACHAB fa públic el seu pla editorial per a l'any vinent. Tres, quatre, cinc llibres. Les persones interessades a tenir-los han de fer-se socis de l'entitat (o continuar sent-ho). La quota anual és el preu de tots els llibres programats, que es van publicant i enviant al llarg de l'any. És la manera de tirar un nombre d'exemplars ajustats a la demanda. Se n'imprimeixen alguns més, però per als socis que en vulguin més d'un (poden comprar-los a preu reduït), i, si en sobren, sempre molt pocs, es posen a la venda per al públic general (més cars).

Les edicions de l'any que acabem de tancar han generat una gran expectació en els seguidors d'aquest tipus de literatura. La primera, arribada el mes de març, va ser *Y le seguían llamando Kent Wilson*; com ja hem dit, una recopilació i recuperació de sis novel·les d'Àngel Cazorla: *La Fórmula K-9* (1954, policíaca, sobre un antibiòtic que pot acabar amb la tuberculosi, però també desencadenar una pandèmia planetària, tema molt actual); *Locos del espacio* (1965, ciència-ficció); *La llave* (1967, una aventura espacial), *El indultado* (1966, bèl·lica); *¡Trabaja, sepulturero!* (1966, western) i *El timorato* (1968, bèl·lica). Són 420 pàgines, amb reproducció de totes les portades originals i una primera impressió de 100 exemplars.

El segon llibre del 2022 ha estat *La saga de los Aznar-Ensayo*. Més de quatre-centes pàgines d'erudició absoluta escrites per José Carlos Canalda i Joaquín Vidal, veritables eminències en el coneixement d'aquesta sèrie de novel·les de ciència-ficció, que l'escriptor valencià Pascual Enguidanos va publicar, amb el pseudònim de George H. White, entre 1953 i 1978. Les primeres 150 pàgines són un estudi comparat de les dues edicions de la sèrie (limitat, això sí, a les 32 novel·les de la primera època), que no té res a envejar a qualsevol exegesi bíblica. La mateixa minuciositat l'apliquen Canalda i Vidal a la continuació de la saga (els vint-i-quatre títols de la segona època, també analitzats un per un), els tebeos de la saga, la nova generació (els vint-i-set llibres ambientats en l'univers creat per George H. White, però escrits anys després pels aficionats), una miscel·lània de temes diversos (la fallida edició francesa de la saga, les novel·les perdudes) i la bibliografia sencera de Pascual Enguidanos. Existeixen altres assaigs i llibres sobre la saga de los Aznar, però aquest, també amb reproducció de totes les portades, sembla marcar el punt final i definitiu amb una primera impressió de 115 exemplars.

A un altre gran nom de la ciència-ficció espanyola l'ACHB ha dedicat els llibres tercer i quart del 2022, publicats ensem. La monumental biografia *Domingo Santos: una vida de ciencia ficción*, de Mariano Villarreal, editada ara fa un any, ha refermat la importància de Pedro Domingo Mutiñó (Barcelona, 1941-Saragossa, 2018) en

la història espanyola d'aquest gènere. Fundador i editor de la revista *Nueva Dimensión* (1968-1983), escriptor, director de col·leccions i traductor, la personalitat més important que mai hagi tingut la ciència-ficció espanyola, a parer del seu biògraf, abans de publicar el seu primer llibre "seriós", *Volveré ayer* (1961), i estrenar el nom de ploma de Domingo Santos, en Pedro Domingo Mutiñó fou un autor de novel·les de duro. La primera que va anar a impremta és un western, però la majoria dels vint-i-sis *bolsilibros* que va publicar amb diversos pseudònims són de ciència-ficció. D'aquests, dotze els hi van publicar, entre 1959 i 1963, amb el pseudònim de P. Danger, a la col·lecció *Luchadores del espacio*, la mateixa que treia *La saga de los Aznar*. Incomprensiblement, aquestes obres del Domingo Santos primerenc, escrites entre els 19 i els 23 anys, mai havien estat reeditades, eren gairebé introbables i molt pocs aficionats les havien pogut llegir. Fins ara, que l'ACHAB les ha recuperat en els dos volums de P. Danger. *El luchador del espacio*, amb pròlegs de Mariano Villarreal. La primera impressió va ser de 100 exemplars. El darrer llibre de l'any de l'entitat, que deu estar a punt de solfa quan escric aquest article, serà *Lo mejor de Tam-Tam*: una selecció de cinc novel·les d'aquesta tardana col·lecció dedicada a l'aventura exòtica, que l'editorial Bruguera encara publicava a la dècada del 1980.

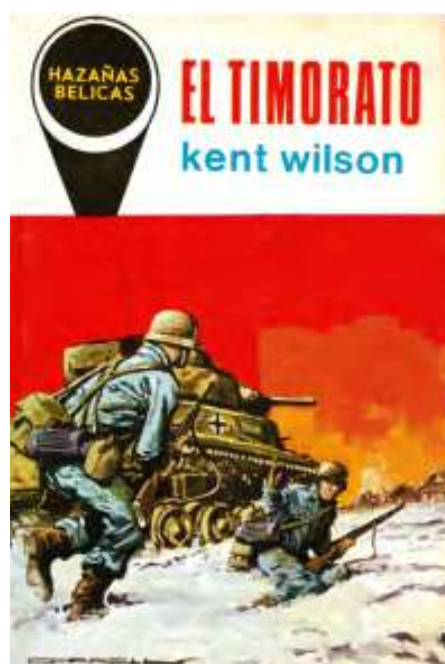
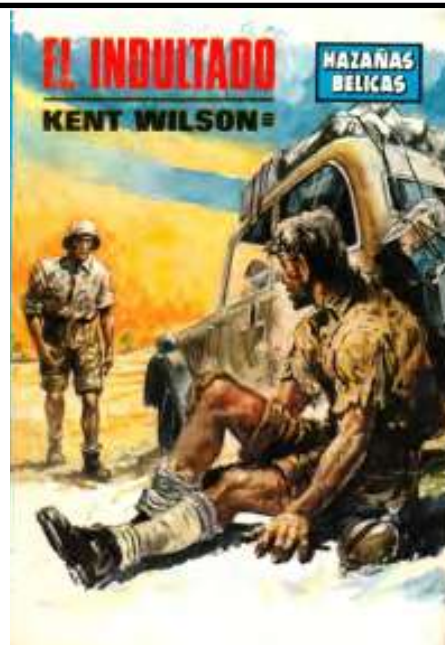

El material que publica l'ACHAB no és tan marginal o secundari com podria semblar, i en el seu catàleg trobem llibres i escriptors que estranya que no hagin trobat acollida en una editorial normal. Per exemple, la seva és l'única edició de totes les històries d'un personatge tan mític entre els lectors de fantasia heroica com és Nomanor, creat per Domingo Santos i Luis Vigil a la dècada dels setanta. També ha reeditat els quinze números de Robot, una col·lecció d'Alan Comet (Enrique Sánchez Pascual) bastant diferent de les altres amb què compartia quiosc als anys cinquanta, i ben valorada per alguns aficionats, i ha publicat volums que recopilen una selecció de *bolsilibros* d'alguns dels noms estel·lars del format: *Curtis Garland* (Juan Gallardo, ara mateix l'autor més valorat i reeditat), *Lou Carrigan* (Antonio Vera Ramírez), *Peter Deby* (Pedro Victor Debrigode Dugi), *Kellton McIntire* (José León Domínguez Martínez), *Joseph Berna* (Josep Lluís Bernabeu). D'aquest darrer, van publicar *El maravilloso mundo de Joseph Berna*, un recopilatori de sis novel·les, dues de les quals van quedar inèdites arran del tancament de l'editorial Bruguera².

Cal recalcar que l'ACHAB sempre contacta amb els autors o els seus hereus, acorda amb ells el projecte del llibre i n'adquireix els drets per un període de temps determinat. Així doncs, cada volum no deixa de ser un reconeixement i un homenatge a aquests escriptors que van ser tan llegits com menyspreats, començant pel fet que les editorials, entre altres roïneses, els obligaven a signar amb pseudònims anglesos. L'única pega és que, ai las!, gairebé totes les referències del catàleg de l'entitat estan exhaurides (i els exemplars que es posen en venda a Internet comencen a agafar preus d'upa). Els llibres d'ACHAB més buscats, per cert, no s'han vist mai al seu catàleg: són dos volums amb els números de l'1 al 10 d'El Sheriff, primera col·lecció espanyola de novel·les *weird-western*³, que Prensa Moderna va posar en marxa, amb èxit, l'any 1929. Els socis de l'entitat els van elaborar i els van imprimir per al seu únic plaer, al marge de qualsevol pla editorial anual.

² Joseph Berna, autor d'uns quatre-cents llibres de butxaca, va morir el 2021. El passat 9 de novembre, la vídua i el fill de l'escriptor van donar a la biblioteca municipal de Xàtiva, població on va néixer i on va escriure moltes de les seves obres, una col·lecció d'exemplars de tots i cadascun dels 418 llibres que va publicar en vida.

³ Subgènere que barreja l'ambientació típica de les històries de l'oest nord-americà amb elements fantàstics o extravagants.

Botiga del Col·leccionista

Auques

- Ed. limitades i numerades: 3€
- Festa Major de Terrassa 1929
 - XI Fira Modernista de Terrassa
 - A toc de pito de Jacint Morera
 - Col·leccionistes de Terrassa
 - Auca de Feliu Formosa
 - Auca de Salvador Alavedra Invers

Calendaris de butxaca

- Sèries de 8 unitats: 3€
- 2013, dibuixos d'A. Sebastià i Querol
 - 2014, dibuixos de Pere Prat i Rius

Catàlegs d'exposicions 3€

- Papers de Guerra
- El Petit Príncep
- Cotxes Scalextric, un món de col·leccionisme
- Els Goigs de Terrassa
- Herois de paper
- El món de les auques

El Petit Príncep

DVD en llenguatge de signes català: 5€ - **exhaurit**

Medallística

Disposem de medalles commemoratives de ben diversos esdeveniments i personalitats. Preu a convenir.

Monedes de Terrassa Facsímils

- Augmentat del senyal de Terrassa incús i anepígraf, estampat el 1472, a la guerra dels Remences: 10€
- Augmentats dels sisens d'aram encunyats a la Universitat forana de Terrassa durant la guerra dels segadors (1640-1652): 10€

Vinyetes

Col·lecció de 32 vinyetes nacionalistes: 5€

Goigs

- Sta. Maria d'Ègara 2013: 1€
- St. Jordi 2014: 1€
- St. Pere, St. Miquel i Sta. Maria d'Ègara 2014, ed. commemorativa i numerada 4pàg: 5€
- Identitat de Catalunya: 1€
- St. Fiacre: 1€
- Als Patriotes Catalans 2017: 1€
- Als Patriotes Catalans 2018: 1€
- Als Patriotes Catalans 2019: 1€

Pins de l'Associació

- 40è aniversari amb escut i corona: 1,50€
- Logo 2005-06 coure: 1,50€
- Logo 2005-06 platejat: 1,50€

Punts de llibre

- Sèries de 7 unitats: 3€ cadascuna
- *Xemeneies de Terrassa*, 1a sèrie - **exhaurit**
 - *Capgrossos de Terrassa*, 2a sèrie
 - *Capgrossos de Terrassa*, 3a sèrie
 - *Capgrossos de Terrassa*, 4a sèrie
 - *Capgrossos de Terrassa*, 5a sèrie
 - *Capgrossos de Terrassa*, 6a sèrie
 - *Capgrossos de Terrassa*, 7a sèrie
 - *Capgrossos de Terrassa*, 8a sèrie
 - *Capgrossos de Terrassa*, 9a sèrie
- Preu especial les 7 sèries dels Capgrossos de Terrassa: 18€
- *Teixits Modernistes*, 8a sèrie
 - *Dissenys Modernistes*, 10a sèrie
 - *40 anys Minyons de Terrassa*, 11a sèrie
 - *Automotors elèctrics*, 12a sèrie

Sobrets de sucre

- Sèries de 6 unitats: 0,5€
- *Masies de Terrassa*, dibuixos de Montserrat Font, 1a sèrie - **exhaurit**
 - *Parc de Vallparadís de Terrassa*, fotografies de M. Paraira, 2a sèrie
 - *A toc de pito*, dibuixos de Jacint Morera, 3a sèrie - **exhaurit**
 - *Fira Modernista de Terrassa del 2016*, 4a sèrie, 12 sobrets color: 2€
 - *Festival Jazz Terrassa*, 5a sèrie, 12 sobrets color 2€ - **exhaurit**
 - *Festival Jazz Terrassa*, 6a sèrie, 12 sobrets color 2€ - **exhaurit**
 - *Festival Jazz Terrassa*, 7a sèrie, 12 sobrets color 2,5€ - **exhaurit**
 - *40 anys Minyons de Terrassa*, 8a sèrie, 12 sobrets color 2,5€
 - *Premis d'Honor de les Lletres Catalanes (1969-1993)*, 9a sèrie, 25 sobrets en color, 5€
 - *Premis d'Honor de les Lletres Catalanes (1994-2018)*, 10a sèrie, 25 sobrets en color, 5€
 - *Cartells del Carnestoltes de Terrassa*, 11a sèrie, 12 sobrets en color, 2,5€
 - *Cartells del Carnestoltes de Terrassa*, 12a sèrie, 12 sobrets en color, 2,5€

En venda a la seu social, a la Fira-Mercat a la plaça de Ricard Camí, els dissabtes de 10 a 14h. Per correu electrònic a colleccionistesterrassa@gmail.com i a la seu de Col·leccionistes de Terrassa.

COLLECCIONISTES
DE TERRASSA

Agenda

- E exposició F fira, mercat d'intercanvi
C conferència I intercanvi sobrets sucre
T trobada rJ reunió de junta

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
2023		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31	1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23 Fira Llibre Vell i d'Ocasió
24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16

Fires, mercats i trobades

www.eltroc.org

Fira-mercat d'intercanvi

Promoció del col·leccionisme i antiguitats

Tots els dissabtes de 10 a 14 h a la rambla d'Ègara de Terrassa.

Intercanvi sobrets de sucre

Periòdicament fem intercanvis a la seu social de l'Associació de 10 a 13.30h.

Accés pel carrer Torres Garcia s/n Centre Cultural Terrassa.

Seu social

Oberta els dimecres, dijous i divendres no festius de 18 a 20 h.

El mes d'agost no hi ha activitats.

Venc/canvio/ dono/busco/ compro/...

Aquesta secció és gentilmente oberta als vostres anuncis breus, envieu-ne el text a coleccionistesterrassa@gmail.com

Objectes en liquidació de l'Associació:

- Màquina portàtil d'escriure Olivetti Lettera 25 amb maleta, en bon estat, 25 €
- Tapes d'àlbums segells Unicef, d'Espanya, de diversos països amb anelles, a 1 €.
- Jocs de fulls nous d'Espanya, anys 1975/1979, 1971/1981, 1981. Donació estimativa.
- Catàlegs Yvert et Tellier anys 80, 1€ cadascun.
- Clauers de Terrassa, 2 x 1 €.
- Clauers d'arreu, 4 x 1 €.
- Milers de fulls de Loteria Nacional de Espanya.
- Àlbums de segells de ben diversos països: Cuba amb milers de segells, 40 €. Àfrica amb milers de segells, 25 €.

Encenedors

Amador Magdaleno, 931 198 979

Joguets de llauana i tren de "escala 0" (tipus Payà)

Josep Valls, 648 920 279

Plaques de cava

Intercanvi i/o compra
Jaume Bou, 639 374 919

Sobrets de sucre

Miquel Paraira
690 665 392 / 937 855 565
mparaira@yahoo.com

Goigs

Intercanvi i/o compra
Francesc Comellas, 609 935 713

Punts de llibre

Antoni Antolí, 617 251 811 intercanvi

L'Associació de Col·leccionistes de Terrassa no es fa responsable dels punts de vista expressats en els articles signats pels seus autors ni els comparteix necessàriament. Alhora, recomana i n'autoritza la seva difusió sempre que se n'indiqui la procedència. Seguint el compliment de la LO 15/1999, de protecció de dades de caràcter personal, l'informem que les seves dades personals de què disposem estan incorporades a un fitxer amb la finalitat de permetre la gestió social de l'associació amb els seus socis. Aquest fitxer, de titularitat i responsabilitat de l'Associació, pren totes les mesures necessàries per garantir la seguretat i confidencialitat. Li comuniquem el seu dret a accedir, rectificar, oposar-se, i si escau, cancel·lar les seves dades personals del fitxer del qual som responsables mitjançant un correu adreçat a coleccionistesterrassa@gmail.com, o per correu postal a la nostra seu social. L'opinió de l'Associació no coincideix necessàriament amb la dels articles firmats.

Publicació periòdica informativa de

l'Associació de Col·leccionistes de Terrassa
Rambla d'Ègara, 340 - Centre Cultural Terrassa
08221 Terrassa

08221 Terrassa

GPS: X 415897 Y 4539238

Cel: coleccionistesterrassa@gmail.com

Dipòsit legal B-28609-2011

ISSN 2014-3265 / ISSN Internet 2014-587X